

[Justitsministeren.]

vendt er det jo rigtigt, at der er beskæftiget et betydeligt antal mennesker allerede under statsadvokaten for den særlige økonomiske kriminalitet med disse opgaver, og at man også fra rigspolitichefens rejsehold har været sat ind på det. Men disse udgifter har ikke nogen direkte sammenhæng med spørgsmålet om at gennemføre nye straffebestemmelser. Også efter de gældende strafferegler iværksætter man jo i vid udstrækning efterforskning i disse sager om skadelig økonomisk virksomhed. Forskellen er blot, at får vi strafferegler, som er mere effektive, har vi også større mulighed for at gennemføre sådan efterforskning med resultat, altså at få ført det nødvendige bevis.

Hvis vi får nye straffe- og civilretlige regler, så kan det formentlig medføre, at der rejses nogle flere sager ved domstolene end hidtil, men jeg tror alligevel — det er vanskeligt at skønne over det — antallet vil være begrænset. Det afgørende er altså, at der foregår i øjeblikket arbejde på disse områder, der foretages efterforskning. Det, vi ofte ikke kan, er at skaffe det nødvendige bevis efter den straffelovgivning, vi har i øjeblikket, og derfor mener jeg, at bemærkningerne til lovforslaget er berettigede.

Må jeg til sidst takke de ordførere, der har givet tilslutning, og til hvem jeg ikke har rettet nogen særlige bemærkninger, men ikke mindst takke for det tilsagn, der fra næsten alle ordføreres side har været om, at man hurtigt vil arbejde med dette lovforslag. Hvis jeg husker rigtigt, var det en art forudsætning — jeg husker ikke, om det var en aftale — da vi delte det oprindelige lovforslag og vedtog nogle af paragrafferne i juni måned, at man ville sigte på inden julen 1974 at færdiggøre de resterende dele af lovforslaget, og det håber jeg vil blive realiteten. Vi vil i hvert fald fra ministeriets side være parat til at gøre det arbejde, der er nødvendigt herfor.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod

dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m. og af retsplejeloven. (Psykisk abnormitet, narkotikakriminalitet m. v.).

(Lovforslag nr. 18. Fremsat 9/10 74).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Tastesen (S):

Lovforslaget om ændring af borgerlig straffelov m. m. indeholder nødvendige justeringer og vigtige principielle beslutninger. De nødvendige justeringer skal jeg gå let hen over. Vi har allerede været inde på spørgsmålet om den europæiske konvention om udlevering til straf, og det må jo være således, at den danske straffelov åbner mulighed for, at lovovertrædelser begået i udlandet kan retsforfølges i Danmark. På samme måde må der i straffeloven være garanti for, at ingen udsættes for en dobbelt straf. Er en retsforfølgning endeligt fuldført i et andet land, kan retsforfølgning ikke finde sted i Danmark.

Det må ligeledes slås fast i straffeloven, som vi også tidligere har været inde på, at falsk vidneforklaring er strafbar, også hvis der gives falsk vidneforklaring i udenlandsk ret eller over for den europæiske domstol i Luxembourg.

Jeg kan på socialdemokratiets vegne udtrykke tilfredshed med, at regeringen følger indstillingen fra folketingets retsudvalg fra samlingen 1972-73 om, at tilregnelighedskriteriet bevares i straffelovens § 16. En fritagelse for straf må ikke bygges på et rent lægeligt skøn. Dette ville forrykke retstilstanden i dette land, og det kan vi absolut ikke acceptere. En kombineret lægelig-juridisk vurdering må fortsat være grundlaget for fritagelse for straf, også over for psykisk afvigende personer.

Vi er godt tilfredse med bestemmelsen om, at indtagelse af rusmidler af den ene eller den anden art ikke automatisk fritager en person, der har bragt sig i en sindssygelignende tilstand, for straf. Mange af be-

[Tastasen.]

stemmelserne egner sig i øvrigt bedst til udvalgsarbejdet.

Det problem, som vil give anledning til de mest alvorlige overvejelser, er spørgsmålet om, hvorvidt rammen for narkotikakriminalitet skal udvides fra de nuværende 6 års fængsel til 10 års fængsel. Retsudvalget nåede ikke at færdigbehandle spørgsmålet i sidste samling. På baggrund af oplysninger modtaget fra Holland, som har en mere liberal praksis end Danmark, samt fra Sverige, som har en mere restriktiv praksis end Danmark, synes strafferammen ikke at have nogen afgørende indflydelse på narkotika-problemets omfang.

På den ene side står vi her med vor foragt for de kriminelle elementer, der ikke selv bruger stoffer, men kynisk udnytter svage grupper i befolkningen, der er afhængige af stofferne. Det er måske oven i købet en almindelig opfattelse, at disse mennesker bør straffes hårdt, og at 10 års fængsel ikke er for meget for de værste af dem.

På den anden side har vi her i folketinget et ansvar for, at der ikke sker en kriminalpolitisk optræning, der gør det kriminelle miljø hårdere, end det er i forvejen. Vi må derfor nøje overveje følgevirkningen af en udvidelse af strafferammen. Vil regeringen være parat til at lade folketingets retsudvalg se et udkast til reglerne om retsforfølgning i disse sager, så vi undgår en generel forhøjelse af straffeniveauet for de mange, der er bragt ud i kriminalitet på grund af øget stofmisbrug?

Det er i denne forbindelse absolut ikke beroligende at se et politisk parti, kristeligt folkeparti, stille forslag om, at også den rene besiddelse af stof til eget brug nu skal retsforfølges. Lad mig også erindre om, at der faldt en dom i østre landsret sidste efterår; her nedsatte man en byretsdom fra 4 års fængsel til 3 års fængsel for den ene parts vedkommende og fra 1½ års fængsel til 1 års fængsel for den anden parts vedkommende med den begrundelse, at det nu ikke så ud til, at vi ville få en udvidelse af strafferammen. Dette tyder jo på, at der er en alvorlig risiko for, at der sker en generel forhøjelse af samtlige straffestørrelser, hvis vi gennemfører bestemmelsen om straf op til de 10 år.

Vi har i retsudvalget fået oplyst, at der konstant i danske fængsler er ca. 750 stofmisbrugere. En udvidelse af strafferammen kan i givet fald nemt føre til, at dette tal øges betydeligt, og vil derfor nemt føre til betydeligt øgede omkostninger for samfundet.

Politiet har jo til dato gjort en dygtig indsats i opklaringsarbejdet, og spørgsmålet er, om vi ikke i stedet for udvidelse af strafferammen burde overveje, om de penge, denne udvidelse koster, ikke kunne bruges til en præventiv indsats fra politiets side, således at de fik bedre muligheder. Jeg har personlig den opfattelse, at opklaringsrisikoen er en bedre kriminalpræventiv foranstaltning end udvidelsen af strafferammerne.

Den socialdemokratiske gruppe vil vurdere dette lovforslag ud fra, hvilke garantier der på forskellige områder kan gives os for, at udvidelsen af strafferammen ikke vil komme til at ramme forældrenes egne børn, de unge stofmisbrugere. Vi kan ikke stærkt nok advare imod en kriminalpolitik, der fører til, at hårde metoder tages i brug for at få fat på stofferne. Hvis markedsrisikoen bliver større, kan det jo nemt gå sådan, at de kriminelle tager deres betaling herfor, og det vil igen betyde, at stofmisbrugerne skal kriminalisere sig endnu mere for at skaffe pengene til stoffet.

Der tales om den nordiske retsenhed som begrundelse for dette forslag. Selv om vi skal give det nordiske, hvad det kan tilkomme, kan det ikke være eneafgørende for vor vurdering. Hensynet til dette lands borgere eller denne storbys borgere må givetvis tilsige, at vi ikke skal have et hårdere kriminelt eller socialt miljø. Det må være afgørende for vor vurdering i denne sag.

De socialdemokratiske medlemmer af retsudvalget vil gå til udvalgsarbejdet med en åben indstilling for at finde frem til den rette løsning. Vi skal i denne forbindelse ikke glemme, at strafferammen kun er en del af det samlede narkotikamisbrugsproblem.

Det sociale behandlingsarbejde, der skal føre stofmisbrugerne ud af deres afhængighedsforhold, er den væsentligste forudsætning for, at de såkaldte bagmænd og deres håndgangne medhjælpere ikke kan få solgt deres stoffer på det danske marked.

Gerstrøm (FP):

Dette forslag indeholder nogle ting, som vi i fremskridtspartiet kan støtte, og andre ting, som vi må tage afstand fra.

Først er der bestemmelsen om overførsel af personer til strafforfølging i andre lande. Med de samme begrundelser, som blev givet af mit partis ordfører ved behandlingen af lovforslag nr. 17, må jeg igen tage afstand herfra.

Vedrørende narkostraffene foreslås strafferammen forhøjet fra 6 år til 10 år. Det kan vi støtte i fremskridtspartiet. Med den forholdsvist milde strafferamme, vi har haft her i Danmark indtil nu, er Danmark blevet en oase for den internationale narkokriminalitet, og man kan håbe, at vi med denne bestemmelse i hvert fald i nogen grad kan få sat en stopper for det.

Dernæst er der forslaget om at tidsbegrænse anbringelsen af personer på f. eks. psykiatriske institutioner, når man har begået lovovertrædelser, men ikke skal straffes herfor. Det kan vi jo kun hilse som et fremskridt; det er noget, vi kan støtte.

Sluttelig er der forslaget om, at bestemmelsen, der siger, at den, som afgiver falsk forklaring for retten, straffes med fængsel indtil 4 år, også gælder for en udenlandsk ret. Det må vi tage afstand fra. Godt nok er vi nødt til at have noget i den retning med hensyn til De europæiske Fællesskabers domstol, men vi kan ikke have en sådan generel bestemmelse, fordi den ville indebære, at den dansker, der afgav falsk forklaring ved en politisk proces i Moskva f. eks., her i landet kunne blive dømt for det.

Gytte Burgess (V):

Dele af dette lovforslag har jo tidligere været fremsat i 1972-73 og 1973-74, deriblandt forslaget om ændring af straffelovens § 191, som drejer sig om den forhøjede strafferamme for grov narkotikakriminalitet. For venstre at se må det være udmærket, at man nu prøver at få gennemført også i Danmark den ensartethed i lovgivningen, som i de senere år har været gældende i de nordiske lande og i de fleste andre vesteuropæiske lande, så vi ikke, som det blev nævnt ved en tidligere behandling, kommer til at ligge som et smørhul, der tiltrækker de store handlende, fordi det ikke er nær så

dyrt strafmæssigt at begå disse narkoforbrydelser her.

Så vidt jeg kunne se, var den eneste tvivl ved sidste behandling hos nogle partier en frygt for, at en forhøjet strafferamme skulle smitte af nedefter for mindre alvorlige narkoforbrydelser, men justitsministeren udtaler i fremsættelsen netop så stærkt som muligt, at forslaget ikke tilsigter en generel forhøjelse, så dette behøver vi vel ikke at spille mere tid på at debattere. Da yderligere kontaktudvalget for ungdomsnarkomani under denne forudsætning intet har at indvende mod forslaget og det anbefales af rigsadvokaten på grund af fortsat stigning i de grove overtrædelser af narkotikalovgivningen, er vi også politivt indstillet over for forslaget.

Hr. Tastesen nævnedes forældrene i denne forbindelse. Jeg tror, der er mange forældre, der vil være meget lykkelige ved at se den strafferamme sat op.

Forslaget til ændring af retsplejelovens § 687, stk. 1, betyder blot, at alle sager om overtrædelse af § 191 som tidligere skal behandles som domsmandssager, selv om strafferammen er blevet forhøjet. Det er vi også enige i.

Den anden større del af lovforslaget, der behandler en ændring af straffelovens §§ 16-18 om strafferetlige følger af psykisk abnormitet, var også udsat for kritik ved sin første fremsættelse i 1972 på grund af forslaget om ændring af tilregnelighedskriteriet ved bedømmelse af mennesker, der i gerningsøjeblikket var sindssyge, åndssvage i højere grad eller i en tilstand, der måtte sidestilles dermed. I 1973 gik man derfor i sit forslag tilbage til det hidtidige kriterium, og det fastholdes også i dette forslag, som vi gerne støtter.

Bestemmelsen vedrørende falsk forklaring udvides til at omfatte de nordiske og øvrige udenlandske domstole og De europæiske Fællesskabers domstol og er i denne forbindelse affødt af vort medlemskab af De europæiske Fællesskaber. Herudover er der tale om nogle mindre ændringer i straffeloven og retsplejeloven, hovedsagelig af teknisk karakter som følge af de tidligere omtalte forslag, så venstre tilsiger gerne sin medvirken til en hurtig behandling af dette lovforslag, som jo har været diskuteret adskillige gange.

Lone Dybkjær (RV):

Lovforslagets to hovedbestanddele er jo en ændring af straffelovens § 191 vedrørende strafferammen for narkotikakriminalitet og en ændring af straffelovens §§ 16-18 om de strafferetlige følger af psykisk abnormitet. Derudover er der ændringer i henhold til de i dag behandlede lovforslag vedrørende nordisk vidnepligt og overførsel af retsforfølgning. Det skal jeg ikke komme ind på, da det jo allerede tidligere i dag har været behandlet.

Vedrørende ændringen af strafferammen for narkotikakriminalitet til 10 år har vi to hovedbemærkninger. Den første vedrører de 10 års strafferamme. Ligesom sidst finder vi, at 10 år er en meget høj straf. Virkningen af en strafforøgelse fra 6 til 10 år kan være diskutabel, og det, at de øvrige nordiske lande har 10 år, indebærer ikke i sig selv, at vi også skal have det. På den anden side må man erkende, at en sådan straf måske kan og bør overvejes netop i forbindelse med narkotikakriminalitet af ganske særlig art. Det er naturligvis her helt afgørende, at der ikke bliver tale om en afsmitning nedadtil, og at der virkelig kun er tale om tilfælde af ganske ekstraordinært farlig karakter. Her synes jeg nok, man må sige, at hr. Tastesens eksempler må vække eftertanke. Vi kunne tænke os, at man overvejede en mellemform, nemlig at man bibeholder de 6 år som den almindelige strafferamme og forbeholder en forhøjelse til 10 år til de tilfælde, hvor særlig skærpene omstændigheder gør sig gældende.

Den anden hovedbemærkning vedrører nævningeting, som vi også var inde på ved sidste behandling. Her mener vi ligesom sidst, det er yderst betænkeligt, at sagen ikke skal for nævningeting. Når der er fastsat regler om, at sager med en strafferamme på over 8 år kommer for nævningeting, er det af principielle grunde, og jeg synes, der skal være meget afgørende ting, der taler derfor, hvis man skal ændre på sådanne bestemmelser.

Så er der spørgsmålet om §§ 16-18 vedrørende psykisk abnormitet. Dette forslag har jo også tidligere været fremsat, ganske vist i forskellige versioner. Vi kan tilslutte os den formulering, der her er anvendt, og som jo er resultatet bl. a. af den tidligere diskussion i folketinget, men vi har dog et par spørgs-

mål dels vedrørende spørgsmålet om handlinger begået i en slags sindssygelignende tilstand som følge af indtagelse af rusmidler, dels vedrørende den længstetidsfastsættelse, der anvendes i forbindelse med institutionsanbringelse. Disse spørgsmål vil vi tage op i udvalgsarbejdet.

Adam Møller (KF):

Som det fremgår af forslaget og af den forhandling, der allerede har fundet sted, er det jo et forslag, der kommer til at berøre mange forskellige retsforhold, men det, der vel nok må anses for at være den mest betydningsfulde af disse ændringer, er forhøjelsen af strafferammen for de meget grove narkotikaforbrydelser. Det konservative folkeparti hilser med glæde, at vi her kommer på linje med de øvrige nordiske lande. Vi har jo tilstræbt, at vores lovgivning ikke mindst på retsvæsenets område knytter sig nært til de nordiske lande, og det er vel naturligt også af denne grund, at vi har lignende straffebestemmelser som dem, man har i de øvrige nordiske lande. Det har vel også en betydning, at Danmark sammen med det øvrige Norden hermed bringer sig på linje med en række andre vesteuropæiske lande, således at man ikke, som man undertiden har kunnet få indtryk af det, ser Danmark som et særligt operationsområde for narkotikahandel, hvor denne internationale og meget grove forbrydelse kan udøves med en meget begrænset risiko, fordi vi hidtil har haft en væsentlig lavere strafferamme end andre.

Jeg vil gerne sige i denne forbindelse, at jeg tror ikke, det er hensigtsmæssigt, at man viser en utidig lemfældighed på det område, der vedrører narkotikaforbrydelser. Jeg tror, at vi måske havde været uden en række tragedier, som vi har nu, hvis vi fra begyndelsen, da dette spørgsmål kom op, havde taget noget mere håndfast på det og havde ladet være med at lade os følelsesbestemme til en række tilsyneladende humane, men i deres resultater yderst inhumane foranstaltninger, som har draget i tusindvis af unge mennesker ind i en tilstand, som i virkeligheden har ødelagt deres liv — for manges vedkommende et liv, som kunne have været meget værdifuldt, fordi de havde forudsætninger for at gå ind til et værdifuldt liv.

[Adam Møller.]

Jeg bedømmer derfor disse grove narkotikaforbrydelser som nogle af de mest kyniske og menneskeforagtede forbrydelser, man overhovedet kan begå. De begås jo ganske tydeligt for vindings skyd. Der er ikke i disse forbrydelser et moment indlagt af følelsesmæssig art, det er ikke impulsforbrydelser; det er efter koldt overlæg, man sender andre mennesker i død og ulykke for at få en vinding. Derfor synes jeg altså, det er på tide, at vi foretager en ajourføring med de øvrige lande på dette område.

Jeg synes, det er hensigtsmæssigt, som ministerens forslag går ud på, at disse sager som hidtil skal kunne behandles som domsmandssager.

Med hensyn til de andre ting, som er omfattet af lovforslaget, vil jeg gerne sige, at vi også hilser med tilfredshed, at man bevarer det hidtidige tilregnelighedskriterium ved bedømmelsen af de personer, som på gerningstiden var sindssyge eller åndssvage i højere grad, idet det konservative folkeparti også finder det betænkeligt, at den endelige afgørelse om straffrihed kun skulle træffes på grundlag af rent lægelige kriterier. Vi synes, man også dér må have den frie bevisbedømmelse og den frie bedømmelse fra domstolen ind i billedet.

Til slut skal jeg sige, at en række af de andre bestemmelser er jo en konsekvenslovgivning, en konsekvens dels af andre forslag, som vi har haft til behandling i dag, dels af Danmarks tiltræden af De europæiske Fællesskaber — den domstol, der er dér — og dels af det nordiske samarbejde, f. eks. den nordiske vidnepligt, som vi har omtalt tidligere i dag. Vi mener, at disse justeringer er nødvendige, og vi vil gerne tilsige mit partis tilslutning til, at vi skal få en hurtig og effektiv behandling af de pågældende forslag.

Poul Boeg (CD):

Det er jo en lidt blandet buket, vi her har fået forelagt, hvor en række ændringer af forskellige love er samlet under én hat. I bemærkningerne til lovforslaget er de meget klart systematiseret og nummereret i fire rubrikker, og jeg skal tage det som udgangspunkt for mine kommentarer.

Jeg vender mig først mod det, der på side 4 i bemærkningerne er betegnet som punkt

2 og 3, dels ændringerne i straffeloven om danske domstoles kompetence, dels ændringen i straffelovens § 158 om falsk forklaring for retten. I begge tilfælde er der kun tale om, hvad vi kan kalde rene konsekvensændringer, nemlig konsekvenser af nogle af de forslag, vi har behandlet tidligere her i dag. De kræver derfor efter min mening ikke yderligere kommentarer.

Dernæst er der i bemærkningerne under punkt 1 gjort noget rede for forslagene om ændringer til straffelovens §§ 16-18 om den psykiske abnormitet, tilregnelighedsproblematikken m. v. Det er jo her den stringente jura, vi står over for, og kriminologiske problemer, der skærer dybt. Her vil jeg primært sige, som også en eller to andre ordførere var inde på, at jeg tror nok, disse bestemmelser egner sig bedst til, at vi går nærmere ind på dem under udvalgsbehandlingen. Jeg skal blot her generelt tilkendegive, at mit parti ikke har nogen kritiske bemærkninger til justitsministerens forslag.

Endelig er der som det fjerde og sidste punkt — det, som vel nok er det vigtigste, ikke mindst i den forstand, at det nok er her, en mere politisk betonet debat kan komme til at stå — forslaget om ændring af straffelovens § 191, altså vedrørende narkotikakriminaliteten. Det er som bekendt en gennemførelse, og jeg kan derfor i alt væsentligt nøjes med at henvise til, hvad jeg som mit partis ordfører sagde i forrige samling. Det vil sige, at vi stiller os positive over for dette forslag. Vi føler os overbevist om, at der er et behov for den skærpelse, der her er tale om. Vi lægger også vægt på det nordiske, som andre har været inde på. Vi kan med andre ord ikke dele de betænkeligheder, som vi hørte fra den socialdemokratiske ordfører, og som også fik støtte af den radikale ordfører. Vi kan tværtimod tilslutte os, hvad den konservative ordfører sagde om, at vi nok skal passe på ikke mere at henfalde til en utidig lemfældighed.

Der kan måske være en naturlig anledning til på baggrund af den betænkelighed, der er givet udtryk for med hensyn til afsmitning osv., at fremdrage det, som justitsministeren siger i sin fremsættelsestale:

„Jeg vil gerne så stærkt som muligt fremhæve, at forslaget ikke tilsigter en generel forhøjelse af strafniveauet for narkotikakriminalitet. Forslaget tager alene sigte på de

[Poul Boeg.]

allergroveste, normalt internationalt prægede forhold.“

Dette står for os som en særdeles central udtalelse, som vi er meget glade for er kommet med her. Også på det grundlag kan vi altså som sagt ikke dele de betænkkeligheder, vi har hørt fra anden side.

Jeg kan derfor slutte med sammenfattende at sige, at også for så vidt angår dette justitsministerielle lovforslag, kan centrumdemokraterne give tilsagn om at medvirke til en velvillig og hurtig udvalgsbehandling.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal heller ikke opholde mig ved de forslag, der er konsekvenser af de love, vi i øvrigt har behandlet i dag, men også opholde mig ved de ændringer, der drejer sig om §§ 16-18 og senere om narkotikakriminaliteten.

De persongrupper, §§ 16-18 handler om, er jo nogle af de allerdårligst stillede både med hensyn til begavelse, psykisk stabilitet og social status, som vi har i landet, og det er naturligvis rigtigt, at de principielt er straffri. På den anden side finder jeg også, det er rigtigt, at de, der aktuelt i gerningsøjeblikket må skønnes at være tilregnelige, også skal behandles som andre borgere og strafferetligt bør ligestilles med disse. Det er imidlertid vigtigt at slå fast, at netop disse mennesker kan være vanskelige at resocialisere, fordi de én gang er kommet skævt ind på samfundet, og det er derfor vigtigt, at vi i løbet af udvalgsarbejdet nøjere får uddybet, hvad der egentlig er tænkt på med begrebet „særlige omstændigheder“, sådan at det bliver klart for os og for de mennesker, der skal arbejde med denne lov, hvornår der kan idømmes straf, og hvornår der ikke kan. Vi mener, at mange aspekter skal trækkes ind, når man skal beslutte straffrihed eller strafegnethed, og er derfor lidt betænkelige ved, at kravet om, at der skal foreligge lægeerklæring, bortfalder; det vil vi også gerne have nærmere belyst i udvalgsarbejdet.

Men netop fordi det er en gruppe, der skal behandles med varsomhed, vi her har med at gøre, er vi ikke tilfreds med, at man stadig opretholder reglen om, at der kan idømmes åndssvageforsorg, også hvis den pågældende ikke er klart åndssvag. Det har vist sig meget vanskeligt for åndssvageforsorgen

at resocialisere personer, der føler sig fejlanbragt, og det gælder mange i den gruppe, vi har med at gøre i den heromhandlede lov. Også personalet på vores institutioner oplever mange gange, at klienterne er fejlanbragt, og at det er et dårligt udgangspunkt for udbytterig behandling.

Vi må derfor bede ministeren om at skaffe os nødvendigt materiale til belysning af disse menneskers situation, så vi under udvalgsarbejdet kan nå frem til andre og bedre anbringelsesmuligheder end dem, der eksisterer i dag.

Vi mener ud fra et princip om integration og ikke-adskillelse mellem forskellige grupper af mennesker, at også denne gruppe af svagt begavede, måske åndssvage lignende, må kunne anbringes sammen med andre mennesker i mindre lukkede, mindre institutionsprægede miljøer, hvor der kan stilles krav til dem på en helt anden måde om selv at medvirke i deres resocialiseringsproces.

Derimod er vi meget glade for, at vi nu får ophævet den tidsbestemte straf også for disse persongrupper.

Det næste forslag, jeg skal opholde mig ved, er forslaget om forhøjelse af strafferammen for grove narkotikaforbrydelser. Ved fremsættelsen i sidste samling gik mit partis daværende ordfører, hr. Poul Dam, ind for forslaget. Jeg skal sige, at vi stadig væk gerne vil drøfte det, men at vi nok alligevel i den tid, der er gået, har fået en vis skepsis over for forslaget.

Det er en helt klar betingelse for vores medvirken til den høje strafferamme, at den kun bliver brugt i forhold, hvor det udelukkende er forhandlere af hårde stoffer, det drejer sig om, og ikke dem, der både er brugere og forhandlere, og det er der jo desværre mange der er. At vi har et alt for stort stofmisbrug i den vestlige verden, er et symptom på sygdom i samfundet, og det, vi gør, når vi forhøjer strafferammen, er, at vi angriber symptomet i stedet for at tage fat på årsagen til det kolossale misbrug, vi har fået i hele Vesteuropa.

De sidste rapporter, vi har fået, viser en klar udvikling i retning af, at det er de socialt dårligt stillede, der bliver misbrugere. Det er dem, der har sværest ved at klare sig i det konkurrencesamfund, vi har skabt. Stofmisbruget blive klassebestemt, og den kriminalitet, der følger med, bliver det også. Salget

[Ebba Strange.]

af narkotiske stoffer er ligesom al anden handel i dette land underlagt markedsmekanismene: når efterspørgslen stiger, udnyttes situationen af de internationale storsælgere. Det er grunden til, at vi ikke er helt uvillige til at gå med til den høje strafferamme, selv om vi principielt ikke ønsker at forhøje strafniveauet i landet. Men vi ønsker heller ikke at være med til at skabe bedre vilkår for disse storforbrydere, der færdes i den internationale narkohandel, og da man har den høje strafferamme i de andre nordiske lande, vil vi medvirke til lovforslaget, sådan som det foreligger. Men vi må i udvalgsarbejdet have sikkerhed for, at den høje strafferamme kun bruges over for storforhandlerne, og at det ikke vil medvirke til en almindelig stigning af strafniveauet.

 (Kort bemærkning).

Adam Møller (KF):

Jeg ved ikke, om jeg hørte rigtigt, men det forekommer mig da helt urimeligt, hvis fru Ebba Strange vil gå ind for, at man ikke skal kunne anvende den forhøjede strafferamme over for en international storforhandler af farlige narkotika, der kunne gøre gældende, at vedkommende selv var stofforbruger. Skulle det virkelig være en ting, der skulle fritage for at blive idømt den straf, det ellers ville være rimeligt at give en sådan farlig og kynisk forbryder?

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det, jeg prøver at pege på, er, at er man stofmisbruger, er man i en socialt elendig situation, og så kan man blive tvunget til at handle med stoffer, og det er ikke disse misbrugere, vi ønsker at ramme, men derimod dem, der handler udelukkende for vindings skyld, som hr. Adam Møller selv var inde på. De er ikke stofmisbrugere, for de kan slet ikke klare deres verden, hvis de selv er stofmisbrugere. Det er de egentlige forhandlere, vi ønsker at ramme, og derfor mener vi,

der bør skelnes mellem brugere af stoffer og forhandlere af stoffer.

Kaare Frederiksen (KrF):

Lovforslaget rummer jo en mangfoldighed af forslag om ændringer, herunder de af andre ordførere omtalte konsekvensbestemmelser, og dem skal jeg derfor ikke komme ind på. Man kunne måske, som nogle ordførere har gjort det, gå ind på de strafferetlige følger af psykisk abnormitet, men jeg skal afstå herfra. Det forekommer mig, at man hurtigt kommer ind på enkelttilfælde, som rettelig hører hjemme under udvalgsbehandlingen.

Derimod bliver jeg nødt til at knytte nogle bemærkninger til § 1, nr. 18, forhøjelse af strafferammen for narkotikakriminalitet, hvilket i nogen grad sker på baggrund af ministerens usædvanlig forbeholdne fremsættelse.

Ministeren har spurgt folketingset, om der foreligger forbrydelser inden for § 191s område, som med rette bør bedømmes inden for en strafferamme på 10 år. Ministeren har med sit forslag besvaret det med et ja. På mit partis vegne skal jeg meget stærkt slutte op om dette ja. Man kan som hr. Tastesen forsøge at åbne en almindelig debat på et hvilket som helst grundlag, men det er tid og sted ikke til her. Man kan have sine meninger om straffesystemet og dets hensigtsmæssighed, man kan have sine meninger om værdien af forsorg, og hvad der kan gøres på dette punkt, men det er tid og sted ikke til her. Vi har fået forelagt et spørgsmål, og det skal vi besvare med et ja, nemlig at de forbrydelser, som ikke behøver de stærke ord, for de findes i selve karakteriseringen af dem, til en vis grad skal bedømmes inden for en strafferamme på 10 år.

Jeg vil derfor anbefale tinget at tilslutte sig ministerens forslag og betoner endnu en gang, at der for mit vedkommende ikke er tale om stillingtagen til noget som helst andet ved denne lejlighed. Hvis vi gik ind i en drøftelse af hele problemstillingen, ville der sikkert kunne siges adskilligt, og jeg

[Kaare Frøderiksen.]

skal gøre opmærksom på, at de bemærkninger, der måtte kunne falde om hashcirkulæret, heller ikke hører hjemme ved denne lejlighed. Min tavshed skal ikke tages som udtryk for, at vi har glemt problemet. Det vil blive behandlet på et andet tidspunkt.

Hanne Reintoft (DKP):

Der er jo mange problemer rodet ind i dette lovforslag, og jeg skal nøjes med at knytte nogle bemærkninger til en del af dem.

Jeg vil først koncentrere mig om nok det væsentligste, nemlig strafferammen for grov narkotikakriminalitet, og samtidig henvise til, hvad vi fremførte under debatten i sidste folketingssamling. Sammenfattende kan jeg sige, at vi på sin vis, i hvert fald i teorien, måske ikke vil have noget imod skærpelse af straffen for den allervorste og oftest internationale kriminalitet på dette område — vi er enige i, at det er dybt alvorlig kriminalitet, og vi mener, det kan ligestilles med andre forbrydelser mod menneskeheden — men jeg vil igen understrege, at vi har alt for få garantier mod afsmitning nedad i denne sag, og det gør os meget betænkelige. I sidste samling så vi jo også, at lovforslaget blev fulgt op af et forslag fra kristeligt folkeparti om skærpelse af straffen for mellemforhandlere, og de er, som også andre har sagt, tit i lige så høj grad ofre som bødler. Kristeligt folkepartis forslag understregede, at der er denne holdning til stede blandt tingets medlemmer, og det gør det yderligere betænkeligt for os at følge justitsministeren i denne sag.

Jeg ved godt, at vi mange gange har fået justitsministerens ord for, at afsmitning nedad ikke vil finde sted, men jeg synes, sagen er så alvorlig, at mundtlige løfter afgivet i en folketingsdebat ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at de bliver omsat til virkelighed, og jeg har siden sidste behandling af dette spørgsmål fået henvendelse fra mange kriminologer, mange velanskrevne fængselsfolk, der nærer samme betænkelighed og mente, at det var meget forkert af os at gå ind for det.

Jeg må også i den forbindelse sige, at jeg simpelt hen tvivler på det kapitalistiske samfunds vilje til overhovedet at arrestere de virkelige internationale forhandlere. Jeg ved fra politiside, at det har givet vanskelig-

heder, og vi ved alle sammen, at disse store forhandlere er nøje kædet sammen med hele vores sorte og grå pengemarked.

Jeg kunne ikke lade være at sammenligne den konservative hr. Adam Møllers voldsomt dramatisk prægede tale om narkokriminaliteten med den ganske anderledes letfærdige holdning, det parti havde til den grove økonomiske bagmandskriminalitet. De ting hænger sammen, og vil man ikke gribe ind over for vores sorte pengemarked, har jeg ikke et øjebliks tillid til, at man vil gribe ind mod de store narkotikaforhandlere, der er groft infiltreret i hele det system.

I det hele taget vil jeg også sige, det er begrænset, hvilken indsats kommunister kan yde i en sag som denne. Det er ganske rigtigt et sygt samfunds produkter, disse ulykkelige både mellemforhandlere og småforhandlere, og det er et sygt samfund, der ikke formår virkelig at standse indførslen over grænserne og hele den sammenhæng, det har med de øvrige mærkelige ting, der foregår i samfundet. Jeg har sagt før også i forbindelse med Christianiadebatten, at det ikke er vores lod at være læge ved kapitalismens sygeseng, og dette er i høj grad et krav om det.

Samtidig vil jeg understrege, at vores partis betingelse for medvirken til skærpelse af straffen er, at man forøger indsatsen for behandling og resocialisering af vores narkotikaramte. Jeg har ikke indtryk af, at socialministeren har den store forståelse for det, og vil henstille til hans ministerkollega, at en forhøjelse af strafferammen samtidig følges op med en videre udbygning af behandlingen af narkomanerne, som man har bedt om fra mange sider.

Med hensyn til at forhøje en strafferamme til 10 år vil jeg i al almindelighed sige, at det er en meget lang straf, og vi har meget inhumane fængsler. Vi ved, at når et menneske har siddet i fængsel 10 år, har vi et spoleret menneskeprodukt, som vi ikke har ret mange chancer for overhovedet at få til at fungere i samfundet igen. Vi ved også, at det som regel bliver et menneske, der ligger samfundet til byrde resten af sin levetid.

Med hensyn til den øvrige del af lovforslaget vil jeg også gerne understrege, at vi vil have tilregnelighedskriteriet bevaret. Der kunne skrives jammersminder om psykopatidiagnoser udstedt af ubehjælpsomme em-

[Hanne Reintoft]

bedslæger, og vi ønsker ikke dette lægevælde på det område. Det har sendt uendelig mange mennesker ud i tragedier, vi burde have undgået, ikke mindst fordi diagnoserne oftest har været forskellige.

Jeg er heller ikke tilfreds med forslaget § 69, for jeg opfatter det sådan, at bestemmelsen omhandler det klientel, man henviser til kriminalforsorgens behandlingsinstitutioner. For det første er det en illusion, at der finder ret megen behandling sted her, for det andet har den jo som oftest lidt et uhjælpe ligt nederlag, da den har bygget på nogle meget pseudovidenskabelige teorier, der faktisk i praksis har vist sig uanvendelige. Jeg tror ikke, der findes én promise af vore straffede, der ikke frygter en tidsubestemt straf og med rædsel ser frem til det, selv om vi kommer med alle mulige smukke formuleringer.

I den forbindelse er jeg også lidt nervøs for længstetidskriteriet, fordi det jo på sin vis er en bagvendt tidsubestemt straf, at man fastsætter en længste tid, der så med et års mellemrum kan forlænges igen. Det er ikke det, det almindelige menneske opfatter som en tidsbestemt ting, og derfor tror jeg ikke, det virker i den retning, vi ønsker, nemlig at vi kommer de tidsbestemte straffe til livs. Må jeg lige med hensyn til vores åndssvage sige, at en del af vores åndssvageinstitutioner for voksne er så store og så overbelagte, at disse mennesker har al mulighed for at blive glemt på de institutioner. Det kræver meget stor påpasselighed, og jeg skal endnu en gang bede ministeren om at modernisere og effektivisere hele vores værgebeskikkelse.

Grønborg (DR):

Jeg skal alene knytte en enkelt bemærkning til tilføjesen til § 191, hvor der fastsættes en særlig straf på op til 10 år. Selv om justitsministeren i fremsættelsestalen siger, at forslaget ikke tilsigter en generel forhøjelse af strafniveauet for narkotikakriminalitet, har jeg svært ved at forestille mig, at det ikke vil blive tilfældet, når strafmaksimum for højes så meget som fra 6 til 10 år. Jeg er derfor noget forbeholden over for denne del af forslaget.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Jeg skal begrænse mine bemærkninger til de to dele af lovforslaget, som vel er de afgørende, nemlig spørgsmålet om en forhøjet strafferamme for den alvorlige, den grove narkotikakriminalitet, og så de ændringer, der vedrører straffelovens §§ 16-18, idet jeg mener som flere af ordførerne, at vi under omtalen af de tidligere lovforslag har behandlet de øvrige punkter i dette forslag.

Med hensyn til narkotikakriminaliteten forstår jeg på den socialdemokratiske ordfører, at man vil vurdere forslaget ud fra, hvilke garantier man kan få for, at der ikke sker det, man kalder en afsmitning nedad, men det siges dog, at man vil gå til udvalgsarbejdet med et åbent sind, at vi altså kan diskutere dette, og det takker jeg for. Jeg håber inderligt, resultatet bliver, at vi i bred enighed netop for denne alvorlige og grove kriminalitet kan få fastsat en strafferamme på 10 år.

Hr. Tastesen nævnede, at socialdemokratiet var indforstået med den formulering, der kommer med hensyn til tilregnelighedskriteriet. Jeg tror, det er rigtigt, at man ikke i, var det 1972 eller 1973 fik gennemført en ændring, men at man fik tid til at høre på forskellige indvendinger, der kom, og jeg er glad for — det gælder de øvrige ordførere — at der stort set lader til at være fuldstændig enighed på dette punkt.

Jeg vil også takke hr. Gerstrøm og fru Gytte Burgess, der ligeledes gik ind for en strafferamme på 10 år.

Til fru Lone Dybkjær vil jeg sige, at hvis jeg forstod det rigtigt, havde man fra radikal side visse betænkeligheder, man ville, og man ville ikke; jeg har måske misforstået det; men det var, som om man tænkte sig den mellemløsning, at man bibeholdt de 6 år og så i visse tilfælde brugte de 10 år. Hvis min udtalelse her dækker opfattelsen, må der foreligge en misforståelse, for forslaget er jo, at man bibeholder de 6 år i § 191, stk. 1, altså at den, som i strid med lovgivningen til et større antal personer eller mod betydeligt vederlag eller under andre særlig skærpende omstændigheder overdrager disse stoffer, straffes med fængsel indtil 6 år, og så føjes der til, at angår overdragelsen en betydelig mængde særlig farligt eller skadeligt stof, eller har handlingen i øvrigt haft en særlig

[Justitsministeren.]

farlig karakter, kan straffen stige til fængsel i 10 år. Jeg mener altså sådan set, at man har tilgodeset de betænkeligheder, der måtte have været hos ordføreren her.

Må jeg om spørgsmålet om behandling ved nævningeting eller behandling ved en domsmandsret blot have lov at sige, at vi har jo sendt en redegørelse til retsudvalget vedrørende dette spørgsmål, og føje til, at retsplejerådet i øvrigt behandler spørgsmålet om begrænsning af antallet af nævningesager. Jeg kan ikke se andet, end at da der jo også er lægmænd med i sager som domsmandssager — der er jo to af dommerne, der er lægmænd — må det være en mere rationel måde at afgøre det på, og uden at der er risiko for fare for retssikkerheden. Vi hørte jo under behandlingen af de andre lovforslag i dag gentagne beklagelser over den lange tid, det tog at få sagerne behandlet og berammet ved retten, og det må vi også tage med i vores overvejelser her.

Jeg takker hr. Adam Møller, der både gik ind for de 10 år og for den udformning, §§ 16-18 nu får.

Til hr. Poul Boeg, som var enig, og som så stærkt fremhævede, hvad der var sagt i fremsættelsestalen, og for hvis tilslutning jeg takker, vil jeg blot have lov at sige — og nu går jeg også over til det, som fru Hanne Reintoft sagde, at hun havde talt med forskellige fængselsledere eller andre, og at man lagde ikke særlig megen vægt på mundtlige udtalelser, der var kommet fra en minister i en fremsættelsestale: det er muligt, at der er fængselsledere eller forsorgsledere eller andre, der ikke lægger vægt på det, men jeg tror nok, man skal regne med, at domstolene lægger vægt på, hvad der er sagt i dette ting, og det er jo fuldstændig op til dette tings medlemmer at gentage, hvad der er sagt, i en betænkning. Vores fornemste kilde til at finde frem til, hvad der er meningen med de lovbestemmelser, der vedtages, er dog de bemærkninger, der er faldet både i forbindelse med lovforslagets udarbejdelse, ved fremsættelsen, ved handlingerne her i tinget og endelig i betænkningen.

Disse ord gælder egentlig også fru Ebba Strange, der udtrykker den samme frygt for, at man ikke kan sondre imellem den hårde kriminalitet og den også alvorlige handel med euforiserende stoffer, altså mel-

lem § 191, stk. 2, og § 191, stk. 1. Det mener jeg er muligt, for det er jo så klart sagt, at det gælder en betydelig mængde særlig farligt eller skadeligt stof, eller at handlingen i øvrigt har haft særlig farlig karakter. Men jeg takker da for, at fru Ebba Strange eller at hendes parti ikke var helt uvillig til at fortsætte den indstilling, som hr. Poul Dam som ordfører gav udtryk for ved forslagets behandling i foråret.

Jeg skal så blot sige tak også for hr. Kaare Frederiksens tilslutning og tilføje, at jeg er enig i, at det ikke var tanken, at dette skulle være — det har også mange andre ordførere haft øje for — en generel debat om den sociale side af narkotikaproblematikken og de behandlingsforslag, man kunne komme med her. Dette er et spørgsmål om, hvilke strafferammer man skal vedtage for dem, der på disse grove måder forhandler narkotika og dermed gør sig skyldig i alvorlige forbrydelser.

Jeg skal så blot til fru Hanne Reintoft til sidst, når fru Hanne Reintoft giver tilslutning til udformningen af §§ 16-18, hvor man altså forlader det rent lægelige kriterium og går over til en vurdering, hvor domstolene er med i, om den pågældende var tilregnelig eller ej, sige tak for den tillid, vi da for en gangs skyld hører fra kommunistisk side til danske domstole.

Tastesen (S):

Jeg kan over for justitsministeren bekræfte, at tolkningen af socialdemokratiets holdning i denne sag er rigtig.

Jeg har en bemærkning til hr. Adam Møllers udtalelse. Det er netop frygten for, at der sker en afsmitning således, at de mennesker, som er i dobbeltsituationen — og så kan det ikke være afgørende, om det er danske statsborgere eller udenlandske statsborgere — altså både er stofmisbrugere og kriminelle, skal blive ramt hårdere af denne lovgivning, der gør, at vi er yderst betænkelige. Vi frygter, at den holdning, som hr. Adam Møller gav udtryk for her fra tingets talerstol, bliver den holdning, som kommer til udtryk i domspraksis, så man ikke skelner mellem 2 års grænsen og 6 års grænsen — der er jo tale om en tretrinsraket, idet denne lovgivning er kommet ad 3 gange. Derfor må vi have ganske klare skillelinjer i de bestemmelser, som skal ligge til grund for

[Tastesen.]

retsforfølgningen, for at vi kan acceptere denne udvidelse. Den udtalelse, der kom fra hr. Adam Møllers side her, er med til at gøre mig yderst betænkelig med hensyn til, om man vil kunne forstå at skille på den måde, selv om justitsministeren har nok så gode hensigter i denne sag.

Adam Møller (KF):

Jeg tror ikke, den socialdemokratiske ordfører, hr. Tastesen, har nogen grund til at være så bekymret. Min korte bemærkning var foranlediget af fru Ebba Stranges udtalelser, hvoraf det syntes at fremgå, at dersom en person, der var tiltalt efter denne strengere formulering, som vi her diskuterer: op til 10 år, kunne fremlægge bevis for selv at være stofmisbruger, kunne det fritage ham for at blive bedømt efter denne strengere paragraf. Det var det, jeg opponerede imod, for vi kan jo alle sammen se, at der her ville være en mulighed for at skaffe sig en billigere behandling ved domstolene ved f. eks. at fremføre vidner eller ved at have et moderat forbrug af narkotiske stoffer; på denne måde kunne man altså sikre sig, at man i hvert fald ikke blev bedømt efter den forhøjede linje. Det gik mine bemærkninger på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Edele Kruchow*, der har haft orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at hun fra og med den 4. november atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Helge Larsens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Socialudvalget har afgivet beretning angående loft over refusionsberettigede lønud-

gifter ved institutioner for stofmisbrugere m. v. og særlige bevillinger til åndssvageforsorgen. Eksemplarer vil blive omdelt.

Indfødsretsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om indfødsrets meddelelse. Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Boligudvalget (24/10 74):

Udtræder: Mølgaard

Nyt medlem: Leif Madsen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 25. oktober, kl. 11 med følgende dagsorden:

1) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af overenskomst af 8. juni 1973 mellem Danmark og Sverige om faste forbindelser over Øresund.

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af overenskomst af 8. juni 1973 mellem Danmark og Sverige om lufttrafik tjeneste m. m. i anledning af anlæg af en dansk lufthavn på Saltholm.

3) Første behandling af:

Forslag til lov om opfyldelse af overenskomster om trafik anlæg i Øresundsregionen.

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af overenskomst af 16. oktober 1973 mellem Danmark og Sverige om spørgsmål vedrørende told og merværdiafgift i forbindelse med bygning og drift af faste forbindelser over Øresund.

Mødet hævet kl. 15.28.